

Z posvätných konfuciánskych zbierok

Kapitola 13

Tsze-lu sa spýtal na vládnutie.

Majster povedal:

„Chod' ľudom vlastným príkladom a buď pracovitý v ich záležitostiach.“

On požadoval ďalšie inštrukcie a dostal takúto odpoveď:

„Nebud' unavený v týchto veciach.“

Chung-kung, najvyšší minister rodiny Chi, sa spýtal na vládnutie.

Majster povedal:

„Najskôr využívaj služby rôznych tvojich úradníkov, ospravedlňuj malé chyby, a povýš do úradu ľudí cnostných a talentovaných.“

Chung-kung povedal:

„Ako spoznám ľudí cnostných a talentovaných, aby som ich mohol povýšiť do úradu?“

Dostal takúto odpoveď:

„Povýš do úradov tých, ktorých poznáš.“

Čo sa týka tých, ktorých nepoznáš, budú ich ostatní prehliadať?“

Tsze-lu povedal:

„Vládca krajiny Wei čaká na teba, aby si spravoval vládne záležitosti.“

Čo budeš považovať za prvú vec,

ktorú treba urobiť?“

Majster odpovedal:

„Čo je nevyhnutné, je napraviť názvy.“

„Tak! Vskutku!“

povedal Tsze-lu.

„Si ďaleko od cieľa! Prečo tam musí byť taká náprava?“

Majster povedal:

„Aký nekultivovaný si, Yu!

Ušľachtilý človek,

vzhľadom na to, čo nevie, preukazuje opatrnú obozretnosť.

Ak názvy nie sú správne, jazyk nie je

v súlade s pravou

povahou vecí.

Ak jazyk nie je

v súlade s pravou

povahou vecí,

záležitosti nemôžu byť dovedené k úspechu.

Ak záležitosti nemôžu byť dovedené k úspechu,

náležitosti a hudba

neprekvitajú.

Keď náležitosti a hudba

neprekvitajú,

tresty nebudú

správne uložené.

Keď nebudú tresty

správne uložené,

ľudia nebudú vedieť

ako pohnúť

rukou ani nohou.

Preto ušľachtilý človek

považuje za nevyhnutné,

aby názvy, ktoré používa,

mohli byť vyslovované

náležite a tiež aby to,

čo rozpráva, mohlo byť

vykonané náležite.

To, čo ušľachtilý človek

vyžaduje, je to,

aby v jeho slovách

nebolo nič nesprávne.“

Fan Ch'ih požiadal, aby bol poučený o hospodárstve.

Majster povedal:

„Nie som na to taký dobrý,

ako nejaký starý hospodár.“

Požiadal tiež o poučenie

v záhradníctve

a dostal takúto odpoveď:

„Nie som na to taký dobrý, ako nejaký starý záhradník.“

Keď Fan Ch'ih vyšiel von,

Majster povedal:

„Vskutku malý človek je Fan Hsu!

Ak ušľachtilý človek miluje náležitosť,

ľudia sa neodvážia

nebyť ctihodní.

Ak miluje spravodlivosť,

ľudia sa neodvážia

podriadiť sa jeho príkladu.

Ak miluje dobrú vieru,

ľudia sa neodvážia

nebyť úprimní.

Keď sa tieto veci dosiahnu,

ľudia zo všetkých štvrtí

za ním prídu,

nesúc svoje deti

na svojich chrbtoch.

Prečo potrebuje poznanie hospodárenia?“

Majster povedal:

„Aj keby bol človek schopný recitovať 300 ód,

aj tak, keď je poverený

vládnym úradom,

nebude vedieť,

ako konať, alebo ak by

bol vyslaný do ľubovoľnej

štvrti s nejakou misiou,

nebude schopný dať

svoje odpovede bez pomoci,

napriek rozsahu

svojich znalostí,

aké praktický význam majú?“

Majster povedal:

„Keď je vládovo osobné

správanie správne,

jeho vládnutie

je efektívne aj bez

vydávania príkazov.

Ak jeho osobné správanie

nie je správne,

môže vydávať príkazy,

ale nebudú dodržiavané.“

Majster povedal:

„Vlády Lu a Wei sú bratia.“

Majster povedal
o Chingovi, potomkovi
vojvodskej rodiny z Wei,
že dobre pozná
ekonomiku krajiny.
Keď začal mať
prostriedky, povedal:
„Ha! Tu je zbierka!“
Keď sa trochu zvýšili,
povedal:
„Ha! Toto je dokončené!“
Keď sa stal bohatým,
povedal:
„Ha! Toto je vynikajúce!“
Keď Majster išiel
do Wei, Zan Yu
bol poháňačom jeho povozu.
Majster poznamenal:
„Akí početní sú ľudia!“
Yu povedal: „Pretože sú
takí početní,
čo ešte možno
pre nich urobiť?“
„Zlepšiť ich,“
znela odpoveď.
„A keď budú lepší,
čo ešte možno urobiť?“
Majster odpovedal:
„Vzdelat' ich.“
Majster povedal:
„Keby ma niektorý
z vládarov zamestnal,
v priebehu
12 mesiacov
by som musel urobiť
niečo významné.
V priebehu 3 rokov
by bola vláda dokonalá.“
Majster povedal:
„Ak by dobrí ľudia
mali vládnuť krajine
neprestajne po sto rokov,
boli by schopní
premeniť násilné zlo
a zaobísť sa bez
trestov smrti.
Vskutku pravdivý
je tento výrok!“
Majster povedal:
„Keby mal povstať vskutku

kráľovský vládca, pohlo by to
celou generáciou a potom
by cnosť prevládla.“
Majster povedal:
„Ak minister učiní svoje
vlastné správanie správnym,
akú ťažkosť bude mať
v napomáhaní vláde?
Ak nedokáže napraviť seba,
čo môže urobiť
s nápravou ostatných?“
Vojvoda Ting sa spýtal,
či existuje
jediná veta,
ktorá môže priviesť
krajinu k prosperite.
Konfucius povedal:
„Taký výsledok
nemožno očakávať
od jedinej vety.
Avšak existuje príslovie,
ktoré ľudia majú:
„Byť vládarom je ťažké;
byť ministrom nie je ľahké.“
Ak vládca pozná
ťažkosti spojené s tým
byť kniežaťom,
nemôže sa
od tejto jednej vety
očakávať prosperita
jeho krajiny?“
Vojvoda povedal:
„Existuje jediná veta,
ktorá dokáže krajinu zničiť?“
Konfucius odpovedal:
„Taký efekt
nemožno očakávať
od jedinej vety.
Existuje však príslovie,
ktoré ľudia hovoria:
„Nemám žiadne potešenie
z toho, že som vládcom,
ale iba tak nemôže
nikto vysloviť odpor
voči tomu, čo hovorím!“
Ak sú vládce slová dobré,
nie je tiež dobré,
že im nikto neoponuje?
Ak ale nie sú dobré,
a nikto im neoponuje,

nemožno z tejto
jednej vety očakávať
zničenie jeho krajiny?“
Vojvoda zo Sheh sa spýtal
na vládnutie.
Majster povedal:
„Dobrá vláda je dosiahnutá
vtedy, keď tí,
ktorí sú blízko, sú šťastní
a tí, ktorí sú ďaleko,
sú priťahovaní.“
Tsze-hsia,
guvernér krajiny Chu-fu,
sa spýtal na vládnutie.
Majster povedal:
„Nepraj si, aby sa veci
urobili rýchlo.
Nepozerať sa na
malé výhody. Túžiť
po tom, aby sa veci urobili
rýchlo, zabraňuje tomu,
aby boli urobené dôkladne.
Pozerať sa na malé výhody
zabraňuje tomu,
aby boli dokončené
veľké záležitosti.“
Vojvoda zo Sheh
informoval Konfucia:
„Medzi nami tu
sú takí, ktorí
môžu byť nazvaní statoční
vo svojom správaní.
Ak by ich otcovia
ukradli ovcu,
oni by ten fakt dosvedčili.“
Konfucius povedal:
„Medzi nami,
v našej časti krajiny,
tí, ktorí sú statoční,
sú iní než to.
Otec zamlčuje
zlé správanie syna
a syn zamlčuje
zlé správanie otca.
Poctivosť
treba hľadať v tomto.“
Fan Ch'ih sa spýtal
na dokonalú cnosť.
Majster povedal:
„Je to, mimo službu,

byť pokojne vážny;
 v riadení obchodu
 byť úctivo pozorný;
 vo vzťahu k iným
 byť striktné úprimný.
 Aj keď človek ide
 medzi hrubé,
 necivilizované kmene,
 tieto vlastnosti
 nemôžu byť zanedbané.“
 Tsze-kung sa spýtal:
 „Aké vlastnosti
 musí človek mať,
 aby bol titulovaný
 úradníkom?
 Majster povedal:
 „Ten, kto vo svojom
 správaní udržiava
 zmysel pre hanbu
 a keď je vyslaný do nejakej
 štvrti, nepotupí
 poverenie svojho vladára,
 si zasluhuje, aby bol
 nazývaný úradníkom.“
 Tsze-kung pokračoval:
 „Odvažujem sa spýtať,
 kto môže byť umiestnený
 do nasledujúcej nižšej
 hodnosti?“ Dostal odpoveď:
 „Ten, o ktorom okruh
 jeho príbuzných hovorí,
 že je synovský,
 o ktorom jeho spoluobčania
 a susedia hovoria,
 že je bratský.“
 Žiak sa znovu spýtal:
 „Odvažujem sa spýtať
 na nasledujúcu hodnosť
 v poradí.“
 Majster povedal:
 „Musia byť úprimní
 v tom, čo hovoria
 a vykonávať svoju prácu.
 Sú to tvrdohlaví
 malí ľudia.
 Avšak možno môžu
 vytvoriť nasledujúcu triedu.“
 Tsze-kung
 sa nakoniec spýtal:
 „Akého druhu sú tí

zo súčasnosti,
 ktorí sú vo vláde?“
 Majster povedal:
 „Pch! Sú to takí
 darmožráci,
 nie sú hodní toho,
 aby boli braní do úvahy.“
 Majster povedal:
 „Pretože nemôžem nájsť
 ľudí hľadajúcich
 náležitý stred, ktorým
 by som mohol oznámiť
 svoje pokyny,
 musím nájsť horlivých
 a opatrne rozhodných.
 Horliví budú postupovať
 a zmocnia sa pravdy.
 Obozretne rozhodní
 sa budú zdržiavať toho,
 čo je nesprávne.“
 Majster povedal:
 Ľudia z juhu
 majú príslovie:
 „Človek bez vernosti
 nemôže byť ani čarodejník
 ani lekár.“
 Dobre!
 Nestály vo svojich cnostiach
 bude navštevovaný hanbou“
 bude navštevovaný hanbou.“
 Majster povedal:
 „Toto vzniká jednoducho
 z nevenovania pozornosti
 predzvestiam.“
 Majster povedal:
 „Ušľachtilý človek je vládny
 ale nie pochlebovačný.
 nízky človek
 je pochlebovačný
 ale nie vládny.“
 Tsze-kung sa spýtal:
 „Čo hovoríš
 o človeku, ktorý je
 milovaný všetkými ľuďmi
 zo svojho okolia?“
 Majster odpovedal:
 „Nesmieme mu preto
 udeľovať našu pochvalu.“
 „A čo hovoríš o tom,
 ktorý je nenávidený

všetkými ľuďmi
 zo svojho okolia?“
 Majster povedal:
 „Nesmieme z toho
 vyvodzovať, že je zlý.
 Je to lepšie než ktorýkoľvek
 z týchto prípadov, že
 dobrého v susedstve milujú
 a zlého nenávidia.“
 Majster povedal:
 „Ušľachtilému človeku
 je ľahké slúžiť
 ale je ťažké ho potešiť.
 Ak sa ho snažíte potešiť
 nejakým spôsobom, ktorý
 nie je v zhode s tým, čo je
 správne, nebude potešený.
 Ale keď zamestnáva ľudí,
 uplatňuje ich
 podľa ich schopností.
 Nízkeho človeku
 je ťažké slúžiť
 ale ľahké ho potešiť.
 Ak sa ho snažíte potešiť,
 hoci aj spôsobom, ktorý
 nie je v súlade s tým,
 čo je správne,
 môže byť potešený.
 Ale keď on zamestnáva
 ľudí, želá si, aby boli rovní
 všetkému.“
 Majster povedal:
 Ušľachtilý človek
 má dôstojný pokoj
 bez pýchy.
 Nízky človek má pýchu
 bez dôstojného pokoja.“
 Majster povedal:
 „Pevní, stáli,
 jednoduchí
 a skromní
 sú blízko cnosti.“
 Tsze-lu sa spýtal:
 „Aké vlastnosti
 musí mať človek,
 aby bol nazývaný učenec?“
 Majster povedal:
 „Musí byť takýto:
 vážny, tvrdošijný,
 zdvorilý.

Titul: TV_937_Z posvätných konfuciánskych zbierok_Kap 12–13_II

Medzi svojimi priateľmi
vážny a tvrdošijný;
medzi súrodencami
zdvorilý.“